

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «ВІННИЦЬКИЙ  
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА  
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

Циклова комісія фінансово-облікових та економічних дисциплін

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Заступник директора  
з навчально-виховної  
роботи ВСП ВОКЕП ЗУНУ  
Лілія ЗАБРОДІНА



«31» серпня 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**Макроекономіка**

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр

Освітня програма – освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня кваліфікація: фаховий молодший бакалавр з підприємництва, торгівля та біржової діяльності

Форма навчання	Курс	Семестр	Практичні	Екзамен, залік
Денна	I	I	54	Залік, I
	I	II	44	Залік, II
	II	III	52	Екзамен, III
			150	

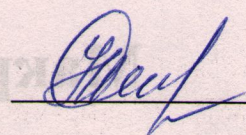


Робоча програма з дисципліни «Макроекономіка» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», освітня програма – освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Розробник: Леся ДОНЧАК, викладач циклової комісії фінансово-облікових та економічних дисциплін ВСП ВФКЕП ЗУНУ

Робочу програму затверджено на засіданні циклової комісії фінансово-облікових та економічних дисциплін ВСП ВФКЕП ЗУНУ, протокол № 1 від 31 серпня 2022 року

Голова циклової комісії

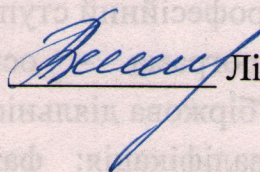


Ірина ПИЛЯВЕЦЬ

Схвалено методичною радою ВСП ВФКЕП ЗУНУ

Протокол № 1 від 31 серпня 2022 року

Голова методичної ради ВСП ВФКЕП ЗУНУ



Лілія ЗАБРОДІНА

Екзамен заяк	Пункти	Семестр	Курс	Форма випуску
Заяк I	24	I	I	Денна
Заяк II	44	II	I	
Екзамен III	22	III	II	
120				



# СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МАКРОЕКОНОМІКА»

## 1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «МАКРОЕКОНОМІКА»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо- професійний ступінь	Характеристика навчальних дисциплін
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»	Нормативна дисципліна циклу професійної підготовки
Кількість змістових модулів: I семестр – 2 II семестр – 3 III семестр – 2	Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Рік підготовки – 1-й, 2-й
Загальна кількість годин – 150		Семестр – 1, 2, 3-й Практичні, годин: I семестр – 54 II семестр – 44 III семестр – 52
Тижневих годин: I семестр – 3 II семестр – 2 III семестр – 3,5	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Вид контролю – залік I; залік II; екзамен III

## **2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МАКРОЕКОНОМІКА»**

### **2.1. Мета вивчення дисципліни**

Метою дисципліни «Макроекономіка» є формування системи знань з теоретичної макроекономіки, що відображають сукупні результати економічної діяльності країни та теоретичний інструментарій ринкового і державного регулювання національної економіки.

### **2.2 Завдання вивчення дисципліни**

Основними завданнями, які мають бути вирішені під час викладання дисципліни, є:

- засвоєння фундаментальних знань про економічне життя суспільства, а саме: основних економічних категорій, законів, закономірностей, тенденцій;
- формування світогляду цивілізованої людини, що визнає такі загальнолюдські цінності, як свобода діяльності та вибору, право приватної власності, дотримання законності тощо;
- сприяння розвитку навичок раціональної економічної поведінки людини як споживача, найманого працівника, виробника, платника податків, користувача суспільних благ тощо;
- формування навичок самостійної роботи при виконанні практичних завдань.

### **2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.**

В результаті вивчення дисципліни «Макроекономіка» студенти повинні володіти:

- загальними компетентностями (ЗК):  
ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- фаховими компетентностями спеціальності (СК):  
СК 1. Здатність враховувати основні закономірності та сучасні досягнення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.  
СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо діяльності підприємства.

### **2.4. Передумови для вивчення дисципліни.**

Макроекономіка є системоутворюючою, фундаментальною, базовою навчальною дисципліною для всієї економічної науки, яка вводить у вивчення решту економічних дисциплін і є основою їх пізнання.

### **2.5. Програмні результати навчання**

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти повинні досягти програмних результатів навчання (ПРН):

- ПРН 5. Здійснювати пошук, самостійний відбір інформації з різних

джерел у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності

ПРН 7. Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні й теоретичні знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання у практичній діяльності

### **3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МАКРОЕКОНОМІКА»**

#### **I семестр (залік)**

#### **Змістовний модуль 1. Фундаментальні поняття економіки**

##### **Тема 1. Завдання економічної науки та її значення в житті суспільства і людини**

Основна проблема економічного життя суспільства та економічної науки: обмеженість ресурсів та безмежність потреб. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин. Еволюція поглядів на предмет економічної науки.

Етапи і засоби (інструменти) економічного дослідження. Економічні закони: зміст та відмінності від законів природи. Завдання економічної науки та її роль у житті окремої людини і суспільства. Зв'язки економічної науки з іншими науками

##### **Тема 2. Зміст основних економічних процесів та явищ**

Виробничі ресурси: земля, праця, капітал, здатність до підприємницької діяльності, інформація. Продукт (результат) економічної діяльності: його структура та призначення.

Ефективність: економічний зміст та оцінка. Технологічні уклади виробництва: реміснича технологія, машинне виробництво, автоматизоване виробництво та нова економіка знань. Виробництво: організаційні форми, структура та інфраструктура. Споживання: зміст та структура. Розподіл та обмін: основні форми та структура.

##### **Тема 3. Споживач в економіці: його поведінка та особливості вибору**

Споживач як основний суб'єкт сучасної економіки. Потреби споживача: зміст та класифікації. Розвиток і безмежність потреб.

Споживчі блага як засіб задоволення потреб. Структура споживчих благ, Корисність споживчого блага і способи її оцінки. Граничне споживче благо і гранична корисність. Закон спадної граничної корисності.

Бюджет споживача. Ознаки раціонального споживача. Закон (правило) оптимізації корисності споживача.

##### **Тема .4. Проблема обмеженості ресурсів та вибору виробника**

Прояви обмеженості виробничих ресурсів. Виробничі можливості.

Повна зайнятість ресурсів і повний обсяг виробництва.

Альтернативні варіанти використання ресурсів. Крива виробничих можливостей. Поняття граничної норми заміщення. Альтернативна вартість.

Ознаки раціонального виробника. Правило співставлення граничної виручки та граничних витрат ресурсів. Закон спадної продуктивності факторів виробництва

### **Тема 5. Моделі ринкової, планової та змішаної економіки**

Особливості економічного кругообігу та принципи ринкової економіки, головні засади сучасної соціально орієнтованої ринкової економіки.

Особливості економічного кругообігу та принципи планової (командної) економіки. Кругообіг ресурсів, продуктів, доходів у ринковій економіці. Моделі ринкової економіки. Кругообіг ресурсів, продуктів, доходів у плановій (командній) економіці.

Шляхи, якими постсоціалістичні країни йдуть від командної економіки до ринкової. Особливості змішаної економіки розвинутих країн.

### **Змістовий модуль 2. Фундаментальні процеси та явища ринкової економіки**

#### **Тема 6. Основні проблеми економіки та їх ринкове розв'язання**

Зміст основних проблем економіки. Явище «голосування грошима» у ринковому вирішенні питання «що виробляти» Конкуренція виробників і мінімізація витрат у вирішенні питання «як виробляти» Доходи споживачів у вирішенні питання «для кого виробляти».

Особливості того, як діє ринкова економіка. Економічна конкуренція як рушій ринкової економіки.

Досконала і недосконала конкуренція. Форми прояву монополізму: картель, синдикат, трест, концерн, ТНК. Показники (критерії) ступеня монополізації. Монополістична конкуренція.

#### **Тема 7. Попит, пропозиція, ринкова ціна**

Ціна (цінність), витрати (вартість) та корисність. Ціна як результат ринкової взаємодії виробників та споживачів.

Ринковий попит: зміст, функція попиту від ціни. Ефект доходу та заміщення. Крива індивідуального попиту.

Ринкова пропозиція: зміст, функція пропозиція від ціни. Ефект перерозподілу та залучення гірших ресурсів. Крива індивідуальної пропозиції.

Нецінові чинники попиту та пропозиції. Графічне відображення впливу. Ціна ринкової рівноваги. Зміст, графічне відображення. Надлишок виробника і споживача. Роль рівноважної ціни у ринковому саморегулюванні. Причини та наслідки неринкового ціноутворення

### **Тема 8. Еластичність попиту і пропозиції та застосування знань про еластичність**

Економічний зміст еластичності попиту за ціною. Особливості розрахунку показника еластичності попиту. Чинники, що впливають на еластичність попиту за ціною.

Економічний зміст еластичності пропозиції за ціною. Особливості розрахунку показника еластичності пропозиції. Чинники еластичності пропозиції. Врахування еластичності при ціноутворенні, оподаткуванні та формуванні торговельних відносин з іншими країнами.

### **Тема 9. Гроші як інструмент ринкової економіки**

Сутність грошей. Зміст функцій засобу обігу, платежу, міри вартості та засобу нагромадження. Види грошей за матеріальними носіями: монети, паперові, чек, вексель, кредитна картка. Готівкові та депозитні гроші. Сучасні електронні гроші. Форми міжнародних грошей

Грошова маса: показники  $M_0$ ,  $M_1$ ,  $M_2$ ,  $M_3$ . Суспільна корисність та купівельна спроможність грошей. Чинники, що визначають купівельну спроможність грошей. Стійкість національних грошей та курс національної валюти

### **Тема 10. Ринкова структура: особливості різних ринків**

Структурні елементи національного ринку. Ринок товарів та послуг: суб'єкти ринку та його сучасна організація. Спільні ознаки ринків виробничих ресурсів: праці, капіталів землі

Ринок праці: об'єкт купівлі – продажу, суб'єкти ринку, ціна ринку праці. Попит і пропозиція на ринку праці. Ринок капіталу як ринок кредитних ресурсів та фізичного капіталу: об'єкти купівлі – продажу, суб'єкти ринку. Ціна ринку капіталу. Попит і пропозиція на ринку капіталу. Ринок землі: об'єкти купівлі – продажу, суб'єкти ринку. Ціна ринку землі. Попит і пропозиція на ринку землі. Ринок інформації: об'єкти купівлі – продажу, суб'єкти ринку. Особливості формування попиту і пропозиції на ринку.

### **Тема 11. Доходи у ринковій економіці**

Доход як ціна ринку виробничих ресурсів (праці, капіталу, землі). Загальне правило ринкового формування доходів.

Рента – дохід власника земельних ресурсів. Види ренти. Ціна землі. Чинники диференціації заробітної плати. Роль уряду та профспілок у формуванні заробітної плати. Типові системи заробітної плати

Чинники диференціації позичкового відсотку на ринку кредитних ресурсів. Особливості формування доходу власників цінних паперів. Курс акції.

Дохід від інвестицій на ринку фізичного капіталу. Дисконтування вартості доходу від інвестування у бізнесовий проект.

## **Тема 12. Ринкова інфраструктура: біржі, банки, інші фінансово-кредитні посередники та служби зайнятості**

Взаємозв'язок структури та інфраструктури ринку. Товарні біржі у функціонуванні ринку товарів та виробничих ресурсів. Операції товарної біржі. Організація товарної біржі та роль уряду у її функціонуванні.

Фондова біржа у функціонуванні ринку капіталів та ринку цінних паперів. Операції фондової біржі. Її організація та роль уряду у функціонуванні. Оцінка стану ринку за індексами фондового ринку.

Банки у функціонуванні ринку капіталів та грошей. Основні операції банків. Організація діяльності банків та роль уряду. Інші фінансово-кредитні посередники – страхові компанії, трасти, інвестиційні та страхові фонди у функціонуванні ринку капіталів.

Служби зайнятості у функціонуванні ринку праці. Організація їх діяльності та роль уряду у функціонуванні.

## **II семестр (залік)**

### **Змістовний модуль 3. Теорія і практика підприємницької діяльності**

#### **Тема 13. Визначальні риси та особливості підприємницької діяльності**

Підприємництво як особливий вид діяльності: функції підприємця. Доход і ризик у підприємстві. Підприємництво і суспільний прогрес. Інтереси підприємця, громади та суспільства: відмінності та сучасні способи гармонізації.

Види підприємництва: виробниче, комерційне, посередницьке, фінансове. Підприємництво у інформаційній сфері. Підприємства різних форм власності. Приватна, колективна та державна власність.

Організаційні форми підприємств приватної власності: одноосібні володіння, партнерства, корпорації. Організаційні форми колективних підприємств: виробничі, збутові, споживчі кооперативи, кредитні спілки.

Організаційні форми підприємств державної власності: комунальні та загальнодержавні. Переваги та обмеження різних організаційних форм підприємств приватної, колективної та державної власності. Малі, середні та великі підприємства: переваги та обмеження. Сектор малого та середнього бізнесу у сучасній економіці

Прибуткові та неприбуткові підприємства. Структура національної економіки за формами власності та організаційними формами підприємств.

#### **Тема 14. Досягнення мети підприємницької діяльності**

Виробнича функція. Двофакторна виробнича функція. Кобба – Дугласа: економічний зміст та графічна інтерпретація. Технологія і виробнича функція

Ефект від масштабу і виробнича функція. Економічні витрати та їх складники: явні та неявні витрати. Зв'язок доходів та витрат. Валовий доход (загальний виторг) TR. Нормальний прибуток як елемент неявних витрат. Бухгалтерський та економічний прибуток.



Постійні (FC), змінні (VC) витрати: визначеність та структура. Загальні витрати (TC). Середні постійні (AFC), змінні (AVC) та загальні (ATC) витрати. Графічна ілюстрація динаміки постійних, змінних, загальних та середніх витрат. Граничні витрати (MC): кількісна визначеність та графічна ілюстрація динаміки.

Максимізації економічного прибутку підприємства. Визначення максимального прибутку за порівняння загального виторгу (TR) та загальних витрат (TC). Визначення максимального прибутку за порівняння граничного виторгу (MR) та граничних витрат (MC). Закон максимізації прибутку:  $MC = MR$ . Інші (крім змін обсягів виробництва) способи збільшення прибутку підприємства.

### **Тема 15. Організація діяльності підприємства**

Фінансування підприємства. Фінансові ресурси. Джерела внутрішніх та зовнішніх фінансових ресурсів підприємства. Баланс підприємства як джерело інформації про фінансові ресурси та майно підприємства. Зміст основних статей балансу. Звіт про фінансові результати як джерело інформації про успішність діяльності підприємства

Оцінка фінансових результатів діяльності підприємства: прибутковість капіталовкладень та рентабельність. Взаємозв'язки підприємств та банків. Умови та порядок надання підприємству банківської позики. Явище застави.

Обґрунтування економічної доцільності банківської позики. Сподіваний прибуток та ризик у діяльності підприємства. Мінімізація ризику і страхування. Види ризиків підприємства. Відносини між страховою компанією (страховиком) та підприємством (страхувальником). Страховий договір, страховий внесок та страхове відшкодування.

Підприємство як емітент (продавець) на фондовому ринку. Переваги та обмеження випуску акцій і облігацій для підприємства – емітента. Підприємство як покупець на фондовому ринку. Формування портфелю цінних паперів.

### **Тема 16. Управління підприємством**

Основні складники процесу управління: управління виробництвом, персоналом, фінансами, збутом. Функції управління підприємством: аналіз, планування, організація, мотивація, контроль.

Моделі організаційних структур управління: лінійна та функціональна. Бізнес – план: зміст та структура. Еволюція поглядів та сучасні надбання теорії управління.

Основи управління проектами. Тип, масштаб, тривалість, вид проекту. Інноваційні проекти. Маркетинг у діяльності підприємця. Сегментація ринку за споживачами, продуктами, каналами збуту.

Етапи маркетингового дослідження: мета, завдання, результат дослідження. Складові маркетингу: продукт, продажна ціна, просування, позиція на ринку. Реклама: мета, засоби, форми втілення та основні вимоги

## **Змістовний модуль 4. Національна економіка і роль уряду у її функціонуванні**

### **Тема 17. Основні прояви цілісності національної економіки**

Загальна рівновага національної економіки. Відповідність сукупних доходів і витрат, сукупного попиту і пропозиції. Кейнсіанська та неокласична аргументація механізму формування загальної рівноваги

Міжнародні принципи національного рахівництва. Визначення обсягу кінцевого продукту національного виробництва (валового внутрішнього продукту - ВВП) за різними методами. ВВП та валовий національний дохід (ВНД).

Національне споживання та національне заощадження. Використання ВВП, інших показників у міжнародних порівняннях. Номінальний та реальний ВВП: зміст і особливості розрахунку. Дефлятор ВВП як показник рівня цін. Циклічність як форма руху національної економіки. Види циклів та основні причини економічних коливань. Криза у національній економіці

### **Тема 18. Безробіття та інфляція як наслідки порушення загальної економічної рівноваги**

Безробіття як результат порушення рівноваги на ринку праці. Оцінка рівня безробіття. Види безробіття: фрикційне структурне, циклічне (кон'юнктурне). Повна зайнятість і природне безробіття. Пояснення безробіття на кейнсіанських та неокласичних засадах.

Наслідки безробіття для економіки та суспільства. Оцінка втрат від безробіття за законом Оукена. Засоби обмеження безробіття.

Інфляція як результат порушення рівноваги товарного ринку. Оцінка рівня інфляції. Індекс цін та темп інфляції. Види інфляції за ознаками темпу та очікування. Інфляція за основною причиною виникнення: попиту, витрат, грошей

Наслідки неочікуваної інфляції. Антиінфляційні заходи. Зв'язок інфляції та безробіття. Модель кривої Філіпса

### **Тема 19. Роль уряду у регулюванні національної економіки**

Невдачі (обмеження) ринку як причина державного регулювання економіки. Напрямки урядового регулювання економіки: корегування розподілу ресурсів, перерозподіл доходів і багатства, захист конкуренції, контроль за рівнем безробіття та інфляції. Суспільні блага. Види суспільних благ та роль уряду у їх створенні.

Позитивні та негативні зовнішні ефекти та роль уряду у їх регулюванні. Уряд у системі економічного кругообігу як власник, виробник і споживач. Невдачі (обмеження) уряду: брак інформації, інструментів контролю ринку, та впливу на бюрократію.

## **Тема 20. Фінансове регулювання економіки. Державний бюджет**

Зміст фінансової політики уряду: цілі та інструменти. Податкова система. Види податків, суб'єкти, об'єкти та принципи оподаткування. Податкові пільги. Позитивні та негативні наслідки оподаткування. Об'єктивна межа оподаткування. Модель кривої Лафера.

Інші (крім податків) надходження до державного бюджету. Видатки державного бюджету: основні елементи та їх призначення. Роль видатків у стимулюванні економіки. Балансування державного бюджету. Дефіцит (профіцит) бюджету. Державний борг. Безпечна межа дефіциту державного бюджету та державного боргу. Роль міністерства фінансів, Казначейства у організації фінансової системи країни

## **Тема 21. Грошове регулювання економіки. Стійкість національних грошей**

Зміст грошової політики уряду: цілі та інструменти. Попит на гроші та пропозиція грошей. Регулювання урядом пропозиції грошей. Грошовий мультиплікатор.

Банківська система країни як об'єкт урядового регулювання. Роль Національного (центрального) банку у регулюванні банківської системи країни. Урядова політика «дорогих» та «дешевих» грошей.

Сутність монетаристського підходу до грошової політики. Правила грошового регулювання. Інструменти та урядові заходи з забезпечення стійкості національних грошей

## **Змістовний модуль 5. Світова економіка та інтеграційні процеси**

### **Тема 22. Світове господарство та основні закономірності розвитку світової економіки**

Світове господарство: зміст та основні етапи розвитку. Форми міжнародних економічних відносин: світова торгівля, міжнародний рух капіталів, міжнародна валютна система, міграція робочої сили, науково – технічне співробітництво та глобальна інформаційна мережа.

Суб'єкти світового господарства: розвинені країни, країни середнього рівня та країни, що розвиваються. Закономірності поглиблення міжнародної економічної інтеграції: від угод про пільгову торгівлю до економічного союзу з єдиною політикою.

Наслідки економічної інтеграції для національної економіки. Місце української економіки у світовому господарстві. Глобалізація як явище кінця ХХ ст.: об'єктивні причини та наслідки.

Основні глобальні проблеми: вичерпання ресурсів, забруднення довкілля, поглиблення нерівності між країнами. «Великі» та «малі» економіки у процесах глобалізації. Переваги глобалізації: використання сучасних технологій, урізноманітнення споживання, вища темпи економічного зростання.



Основні загрози глобалізації: глобальні економічні (фінансові) кризи, втрата керованості національних економік та національної ідентичності. Способи протидії загрозам глобалізації

### **Тема 23. Світова торгівля та міжнародна валютна система**

Міжнародний поділ праці як передумова світової торгівлі. Сучасний стан світової торгівлі: світові лідери і аутсайтери. Причини міжнародної торгівлі за теорією абсолютних та відносних переваг.

Торговий баланс країни. Основні чинники експорту та імпорту. Обмеження міжнародної торгівлі: основні причини та наслідки. Урядова політика протекціонізму та лібералізму. Форми торгівельних обмежень.

Етапи розвитку СОТ як прояв лібералізації зовнішньої торгівлі. Основні вимоги до членів СОТ. Переваги та обмеження членства в СОТ. Європейська інтеграція. Етапи розвитку та сучасні тенденції у Європейському Союзі (ЄС).

Міжнародна валютна система: міжнародна ліквідність, валютні ринки, механізми встановлення валютних курсів, міжнародні інститути валютного регулювання. Еволюція міжнародної валютної системи: система золотого стандарту, система золотовалютного стандарту, система регульованих плаваючих валютних курсів. Європейська валютна система у XXI ст..

Форми міжнародних грошей: СДР та Євро. Формування валютного курсу: режими плаваючих та фіксованих курсів. Чинники впливу на курс валюти за плаваючого режиму. Вплив змін курсу національної валюти на умови зовнішньої торгівлі

### **Тема 24. Міжнародний рух капіталів. Участь у міжнародних фінансово – кредитних організаціях та науково – технічному співробітництві**

Необхідність міжнародного руху капіталів. Форми міжнародного руху капіталів: міжнародний кредит та іноземне інвестування. Міждержавні, міжнародних організацій та приватні міжнародні кредити.

Прямі та портфельні іноземні інвестиції. Міжнародні компанії у іноземному інвестуванні. Діяльність міжнародних організацій - МВФ, Світового банку, ЄБРР, Європейського інвестиційного банку тощо – у забезпеченні міжнародного руху капіталів. Платіжний баланс країни. Рахунок руху капіталу у платіжному балансі. Причини виникнення та основні форми міжнародного підприємництва та науково – технічного співробітництва.

## **Змістовний модуль 6. Теоретичні основи макроекономічної рівноваги**

### **Тема 25. Предмет, метод та функції макроекономіки. Макроекономічні показники в системі національних рахунків**

Макроекономічна теорія як розділ економічної науки. Економічна система як об'єкт макроекономічного аналізу. Предмет, методи та функції

макроекономіки.

Макроекономічний аналіз як інструмент пізнання. Позитивний і нормативний аналіз. Теоретичне обґрунтування економічної політики. Макроекономічне прогнозування. Становлення та розвиток макроекономіки. Сучасні макроекономічні теорії. Основні макроекономічні проблеми та суперечності економіки України.

Економічний кругообіг у простій економічній системі. Структура моделі економічного кругообігу. Взаємодія між домогосподарствами і фірмами. Ринок ресурсів та ринок продуктів.

Включення державного сектору в кругообіг доходів і продуктів. Роль фінансових посередників в економічному кругообігу. Модель кругообігу із включенням зовнішньоекономічного сектору.

Система національних рахунків (СНР) як нормативна база макроекономічного рахівництва. Основні макроекономічні показники. Обчислення реальних обсягів: номінальний і реальний ВВП.

## **Тема 26. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції. Споживання, заощадження та інвестиції**

Сутність сукупного попиту, його відмінність від індивідуального попиту. Сукупний попит та його модель. Цінові фактори, що впливають на сукупний попит. Крива сукупного попиту (AD). Нецінові фактори, які впливають на сукупний попит.

Сукупна пропозиція. Короткострокова крива сукупної пропозиції (AS). Зміна цін і реального ВВП на різних ділянках короткострокової кривої сукупної пропозиції. Довгострокова крива сукупної пропозиції. Чинники, що впливають на сукупну пропозицію.

Споживання та заощадження. Дохід кінцевого використання і споживання. Функція споживання. Споживання як функція доходу кінцевого використання. Функція заощадження. Середня схильність до споживання й заощадження. Гранична схильність до споживання та заощадження. Автономне споживання і чинники, які на нього впливають. Чинники споживання і заощадження, не пов'язані з поточним доходом. Вибір активу заощадником. Ліквідність активу. Активи вищої та нижчої цінності. Види заощаджень. Національні заощадження. Рівень заощаджень.

Інвестиції як компонент сукупних витрат. Інвестиційна функція та її графік. Роль інвестиції в економіці. Нестабільність інвестиції. Інвестиції в економіку України. Процентна ставка як чинник інвестиційного попиту. Номінальна й реальна процентна ставка. Процентна ставка і чиста прибутковість інвестицій.

## **Тема 27. Національний ринок та його рівновага**

Ринок товарів та платних послуг. Модель «витрати-випуск». Закрита економіка. Сукупні видатки. Заплановані видатки, фактичні видатки. Графік Хікса-Хансена для ринку товарів та платних послуг – крива IS. Фактори, що

впливають на переміщення кривої IS.

Ринок грошей та цінних паперів. Пропозиція грошей. Попит на гроші. Мотиви попиту на гроші: операційний, спекулятивний, обачливості. Ліквідна пастка. Інвестиційна пастка. Ринок робочої сили. Пропозиції робочої сили. Попит на робочу силу. Реальна та номінальна заробітна плата.

Загальна рівновага на ринках товарів і послуг, грошей та цінних паперів. Модель IS-LM – як аналітичний засіб макроекономічної політики. Вплив держави на загальну рівновагу засобами монетарної й фіскальної політики. Застосування моделі IS-LM для аналізу економіки України.

## **Змістовний модуль 7. Макроекономічна політика держави**

### **Тема 28. Фіскальна політика держави. Монетарна політика**

Зміст фіскальної політики: цілі та інструменти. Податкові надходження як основне джерело доходів держави. Функції податків. Прямі й непрямі податки та їх роль у наповненні бюджету. Принципи ефективного оподаткування. Державні видатки і їх структура. Поточні та капітальні витрати держави.

Державний борг та його структура. Економічні наслідки державного боргу. Методи управління державним боргом. Рефінансування. Реструктуризація. Боргові свопи. Списання боргу. Державний борг України та можливості його погашення. Фіскальна політика в Україні: основні напрями й протиріччя.

Грошовий ринок. Грошова пропозиція та способи її вимірювання. Грошова маса і грошова база. Коефіцієнт монетизації. Попит на гроші й фактори, що його визначають. Центральний (національний) банк як суб'єкт монетарної політики.

Вплив монетарної політики на економіку. Передавальний (трансмісійний) механізм монетарної політики. Грошовий та депозитний мультиплікатори. Суть монетарної політики. Правила проведення монетарної політики. Проблема ефективності монетарної політики. Заходи щодо стабілізації монетарної системи в трансформаційних економіках. Проблема довіри до грошей і монетарної політики.

### **Тема 29. Циклічні коливання та економічне зростання**

Макроекономічна нестабільність і нерівномірність економічного розвитку. Економічні (ділові) цикли. Типи циклів. Теорія циклічних коливань. Макроекономічний аналіз циклічних коливань. Циклічність, інфляція і безробіття як форми прояву макроекономічної нестабільності.

Кейнсіанська і неокласична теорія економічного циклів. Застосування моделей AD-AS і IS-LM для аналізу циклічних коливань. Макроекономічна динаміка. Сутність економічного зростання. Передумови й характерні риси сучасного економічного зростання. Джерела та методи економічного зростання. Джерела зростання економіки України.



Темпи економічного зростання. Фактори, які стримують економічне зростання. Макроекономічна політика стимулювання економічного зростання. Моделювання економічного зростання. Модель економічного зростання Р.Солоу. Стаціонарний стан. “Золоте” правило нагромадження капіталу. Теорія розвитку: порівняльний аналіз.

Економічне зростання та економічний розвиток. Державне регулювання економічного зростання. Показники рівня економічного розвитку. Особливості економічного зростання в Україні.

### **Тема 30. Інфляція та антиінфляційна політика**

Інфляція: сутність і методи вимірювання. Розрахунок темпу інфляції. Класифікація інфляції: за критерієм рівня; за формою прояву; за можливістю передбачення та за причинами виникнення. Інфляція попиту на основні моделі AD-AS. Монетарні та немонетарні фактори інфляції попиту. Передчасна й чиста інфляція попиту. Інфляційний розрив. Стагфляція. Причини інфляції витрат. Інфляційна спіраль.

Теоретичні підходи до пояснення причин інфляції. Кейнсіанський і класичний погляд на інфляцію. Заробітна плата, безробіття та інфляція. Крива Філіпса і її сучасна інтерпретація.

Антиінфляційна політика держави і її роль у стабілізації економіки. Коефіцієнт дезінфляції. Інфляційне таргетування. Інфляційні процеси в Україні: причини, наслідки й засоби стримування.

### **Тема 31. Безробіття та політика зайнятості**

Механізм функціонування ринку праці. Чинники, що впливають на співвідношення попиту і пропозиції на ринку праці. Безробіття як відхилення від стану рівноваги. Рівень зайнятості та рівень безробіття.

Види безробіття. Кейнсіанське пояснення безробіття. Неокласичні пояснення причин безробіття. Економічні та соціальні наслідки безробіття. Закон і крива А. Оукена. Крива О.У.Філіпса. Засоби державного регулювання зайнятості. Політика попиту та політика пропозиції у регулюванні ринку праці: переваги й ефективність. Соціальний захист безробітних. Особливості ринку праці та стан безробіття в Україні.

### **Тема 32. Макроекономічна політика у відкритій економіці**

Механізм зовнішньоекономічної політики. Інструменти зовнішньоторговельної політики. Протекціонізм. Вільна торгівля. Іноземне інвестування. Порівняльна та абсолютна перевага.

Платіжний баланс. Типові компоненти платіжного балансу. Класифікація статей платіжного балансу та їх взаємозв'язок. Валютний курс. Реальний і номінальний валютні курси. Вплив інфляції на номінальний валютний курс. Види валютних курсів. Попит та пропозиція валюти. Міжнародні системи валютних курсів: Бреттон-Вудська і Ямайська. Зв'язок валютного курсу з платіжним балансом.

#### 4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МАКРОЕКОНОМІКА»

##### I семестр (залік)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
Практичні		СРС	Література	
<b>Змістовний модуль 1. Фундаментальні поняття економіки</b>				
<b>Тема 1. Завдання економічної науки та її значення в житті суспільства і людини</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		[12-14]
1.1. Методи та завдання економічної науки	2	2		
1.2. Значення економічної науки	2	2		
<b>Тема 2. Зміст основних економічних процесів та явищ</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		[12-14]
2.1. Виробництво та виробничі ресурси	2	2		
2.2. Ефективність: економічний зміст та оцінка	2	2		
<b>Тема 3. Споживач в економіці: його поведінка та особливості вибору</b>	<b>6</b>	<b>6</b>		[12-14]
3.1. Потреби споживача: зміст та класифікації	2	2		
3.2. Споживчі блага як засіб задоволення потреб	2	2		
3.3. Бюджет споживача	2	2		
<b>Тема 4. Проблема обмеженості ресурсів та вибору виробника</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		[12-14]
4.1. Проблема обмеженості ресурсів	2	2		
4.2. Альтернативні варіанти використання ресурсів	2	2		
<b>Тема 5. Моделі ринкової, планової та змішаної економіки</b>	<b>6</b>	<b>6</b>		[12-14]
5.1. Особливості економічного кругообігу та принципи ринкової економіки	2	2		
5.2. Особливості економічного кругообігу та принципи планової (командної) економіки	2	2		

5.3. Особливості змішаної економіки розвинутих країн	2	2		
<b>Змістовий модуль 2. Фундаментальні процеси та явища ринкової економіки</b>				
<b>Тема 6. Основні проблеми економіки та їх ринкове розв'язання.</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		[12-14]
6.1. Зміст основних проблем економіки	2	2		
6.2. Економічна конкуренція як рушій ринкової економіки	2	2		
<b>Тема 7. Попит, пропозиція, ринкова ціна</b>	<b>6</b>	<b>6</b>		[12-14]
7.1. Ціна (цінність), витрати (вартість) та корисність	2	2		
7.2. Ринковий попит: зміст, функція попиту від ціни	2	2		
7.3. Ринкова пропозиція: зміст, функція пропозиція від ціни	2	2		
<b>Тема 8. Еластичність попиту і пропозиції та застосування знань про еластичність</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		[12-14]
8.1. Особливості розрахунку показника еластичності попиту	2	2		
8.2. Особливості розрахунку показника еластичності пропозиції	2	2		
<b>Тема 9. Гроші як інструмент ринкової економіки</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		[12-14]
9.1. Сутність, зміст та види грошей	2	2		
9.2. Суспільна корисність та купівельна спроможність грошей	2	2		
<b>Тема 10. Ринкова структура: особливості різних ринків</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		[12-14]
10.1. Ринок товарів та послуг: суб'єкти ринку та його сучасна організація	2	2		
10.2. Спільні ознаки ринків виробничих ресурсів: праці, капіталу, землі	2	2		
<b>Тема 11. Доходи у ринковій економіці</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		[12-14]
11.1. Доход як ціна ринку виробничих ресурсів (праці,	2	2		



капіталу, землі)				
11.2. Рента – дохід власника земельних ресурсів	2	2		
<b>Тема 12. Ринкова інфраструктура: біржі, банки, інші фінансово-кредитні посередники та служби зайнятості</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		[12-14]
12.1. Товарні та фондові біржі	2	2		
12.2. Банки та інші фінансово-кредитні посередники у функціонуванні ринку капіталів	2	2		
<b>Усього годин</b>	<b>54</b>	<b>54</b>		

### II семестр (залік)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	денна форма		
		у тому числі		
		Практичні	СРС	Література
<b>Змістовний модуль 3. Теорія і практика підприємницької діяльності</b>				
<b>Тема 13. Визначальні риси та особливості підприємницької діяльності</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		[11-14]
13.1. Підприємництво як особливий вид діяльності	2	2		
13.2. Види та організаційні форми підприємств	2	2		
<b>Тема 14. Досягнення мети підприємницької діяльності</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		[11-14]
14.1. Зв'язок доходів та витрат	2	2		
14.2. Максимізації економічного прибутку підприємства	2	2		
<b>Тема 15. Організація діяльності підприємства</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		[11-14]
15.1. Фінансування підприємства	2	2		
15.2. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємства: прибутковість капіталовкладень та рентабельність	2	2		
<b>Тема 16. Управління підприємством</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		[11-14]
16.1. Основні складники процесу	2	2		

управління: виробництвом, фінансами, збутом	управління персоналом,				
16.2. Моделі організаційних структур управління		2	2		
<b>Змістовий модуль 4. Національна економіка і роль уряду у її функціонуванні</b>					
<b>Тема 17. Основні прояви цілісності національної економіки</b>		<b>2</b>	<b>2</b>		[8-9, 12-14]
17.1. Загальна рівновага національної економіки		2	2		
<b>Тема 18. Безробіття та інфляція як наслідки порушення загальної економічної рівноваги</b>		<b>4</b>	<b>4</b>		[7-9, 12-14]
18.1. Безробіття як результат порушення рівноваги на ринку праці		2	2		
18.2. Інфляція як результат порушення рівноваги товарного ринку		2	2		
<b>Тема 19. Роль уряду у регулюванні національної економіки</b>		<b>4</b>	<b>4</b>		[8-9, 12-14]
19.1. Напрямки урядового регулювання економіки		2	2		
19.2. Уряд у системі економічного кругообігу як власник, виробник і споживач		2	2		
<b>Тема 20. Фінансове регулювання економіки. Державний бюджет</b>		<b>4</b>	<b>4</b>		[8-9, 12-14]
20.1. Зміст фінансової політики уряду: цілі та інструменти		2	2		
20.2. Державний бюджет		2	2		
<b>Тема 21. Грошове регулювання економіки. Стійкість національних грошей</b>		<b>4</b>	<b>4</b>		
21.1. Зміст грошової політики уряду: цілі та інструменти.		2	2		
21.2. Стійкість національних грошей		2	2		
<b>Змістовий модуль 5. Світова економіка та інтеграційні процеси</b>					

<b>Тема 22. Світове господарство та основні закономірності розвитку світової економіки</b>	<b>2</b>	<b>2</b>		[6-9, 12-14]
22.1. Світове господарство: зміст та основні етапи розвитку	2	2		
<b>Тема 23. Світова торгівля та міжнародна валютна система</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		
23.1. Сучасний стан світової торгівлі: світові лідери і аутсайтери	2	2		
23.2. Міжнародна валютна система	2	2		
<b>Тема 24. Міжнародний рух капіталів. Участь у міжнародних фінансово – кредитних організаціях та науково – технічному співробітництві</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		[7-9, 12-14]
24.1. Міжнародний рух капіталів	2	2		
24.2. Участь у міжнародних фінансово – кредитних організаціях та науково – технічному співробітництві	2	2		
<b>Усього годин</b>	<b>44</b>	<b>44</b>		

### III семестр (іспит)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
Практичні		СРС	Література	
<b>Змістовий модуль 6. Теоретичні основи макроекономічної рівноваги</b>				
<b>Тема 25. Предмет, метод та функції макроекономіки. Макроекономічні показники в системі національних рахунків.</b>	<b>6</b>	<b>6</b>		[1-10]
<b>Тема 26. Модель сукупного попиту та сукупної пропозиції. Споживання, заощадження та інвестиції.</b>	<b>8</b>	<b>8</b>		[1-10]
<b>Тема 27. Національний ринок та його рівновага.</b>	<b>6</b>	<b>6</b>		[1-10]
<b>Змістовий модуль 7. Макроекономічна політика держави</b>				
<b>Тема 28. Фіскальна політика держави. Монетарна політика.</b>	<b>8</b>	<b>8</b>		[1-10]

<b>Тема 29. Циклічні коливання та економічне зростання.</b>	<b>6</b>	<b>6</b>		[1-10]
<b>Тема 30. Інфляція та антиінфляційна політика.</b>	<b>6</b>	<b>6</b>		[1-10]
<b>Тема 31. Безробіття та політика зайнятості.</b>	<b>6</b>	<b>6</b>		[1-10]
<b>Тема 32. Макроекономічна політика у відкритій економіці</b>	<b>6</b>	<b>6</b>		[1-10]
<b>Усього годин</b>	<b>52</b>	<b>52</b>		

### 5 ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

- Підготовка до практичних занять.
- Підготовка до письмових контрольних робіт.
- Підготовка рефератів та наукових доповідей на студентські наукові гуртки, наукові конференції.
- Участь в олімпіадах та конкурсах на кращого знавця дисципліни.
- Підготовка до державної підсумкової атестації.

### 8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У навчальному процесі застосовуються: лекції, в тому числі з використанням мультимедіа проєктора та інших ТЗН; практичні заняття, в тому числі у комп'ютерному класі; індивідуальні заняття; виконання розрахунково-графічних завдань під керівництвом викладача та самостійно; робота в Інтернеті.

### 9. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

В процесі вивчення дисципліни «Макроекономіка» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;
- директорська контрольна робота;
- залік

Підсумковий бал з дисципліни «Макроекономіка» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

#### І семестр (залік)

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Сума
Теми 1 – 5 (модульна контр. робота)	Директорська контрольна робота Теми 1 – 12	Середнє арифметичне по поточним оцінкам	
25%	50 %	25 %	100 %
Тиждень (___)	Тиждень (___)	Тиждень (___)	

**II семестр (залік)**

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Сума
Тема 13 – 18 (модульна контр. робота)	Директорська контрольна робота Теми 13 – 24	Середнє арифметичне по поточним оцінкам	
25 %	50%	25%	100%
Тиждень (___)	Тиждень (___)	Тиждень (___)	

**3-й семестр (Іспит)**

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Іспит	Сума
Тема 25 – 29 (модульна контр. робота)	Директорська контрольна робота Теми 25 – 33	Середнє арифметичне по поточним оцінкам		
20%	20 %	20 %	40 %	100 %
Тиждень (___)	Тиждень (___)	Тиждень (___)		

**Шкала оцінювання (переведення)**

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

**10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

1. Робоча навчальна програма з дисципліни: «Макроекономіка».
2. Опорний конспект занять з дисципліни «Макроекономіка».
3. Матеріали комп'ютерних презентацій теоретичного курсу «Макроекономіка».
4. Питання для поточного контролю.
5. Тестові завдання.
6. Презентації.
7. Пошукові роботи студентів.
8. Завдання для проведення модульного контролю, ДКР.



## 11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

### Базова

1. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник : у 2 кн./ С.М. Панчишин, П.І. Островерх, І.В.Грабинська та ін.; за ред. С.М. Панчишина, П.І. Островерха. 3-тє вид., виправл. та доп. Львів : Апріорі, 2017. 567 с.
2. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: навч.посіб.: у 2 кн / Авт.кол.: С. Панчишин, П. Островерх, Г.Стеблій та ін. 4-те вид., випр. і доп. Київ: Знання, 2013. 723 с.
3. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: підручник / за ред. С.Панчишина, і П.Островерха. Книга 2. Київ : Знання, 2010. 440 с.
4. Базилевич В.Д. Макроекономіка: підручник / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич, Л.О.Баластрик. Київ, 2006. 623с.
5. Базілінська О.Я. Макроекономіка: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 652 с.
6. Будаговська С., Кілієвич О. Мікроекономіка та макроекономіка. / С. Будаговська, О. Кілієвич. Київ: Основи, 2007. 452 с.
8. Макроекономіка: навч. посіб. / за заг.ред. Гупала О.Г. Київ: «Хай-Тек Прес», 2010. 562 с.
9. Круш П.В. Макроекономіка: навч. посібник. / А.Г. Савченко, О.С. Тульчинська. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 328 с.
10. Макроекономіка: базовий електронний текст лекцій / Малий І.Й., Радіонова І.Ф., Куценко Т.Ф., Федірко Н.В. та ін. Київ: КНЕУ, 2017. 200 с.
11. Варналій З.С., Сизоненко В.О. Основи підприємницької діяльності: підручник для учнів 10-11 кл. загальноосвітніх шкіл, ліцеїв та гімназій. Київ: Знання України, 2003. 404 с.
12. Горленко Г.О. Збірник задач з економіки: навчальний посібник для учнів 10-11 класів вид.4-те доп. і перероб. Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2009. 168 с.
13. Горленко Г.О. Збірник завдань для державної підсумкової атестації з економіки для учнів 11 класів. Кам'янець-Подільський:Аксіома, 2010. 224 с.
14. Радіонова І.Ф. Економіка (профільний рівень). 10 клас / І.Ф. Радіонова, В.В. Радченко. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. 208 с.
15. Радіонова І.Ф. Економіка (профільний рівень). 11 клас / І.Ф. Радіонова, В.В. Радченко. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. 256 с.

### Допоміжна

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка : навч. посіб. / В.Д. Базилевич, Л.О. Баластрик. Київ: Атіка, 2006. 368 с.
2. Базилевич В.Д. Макроекономіка : тести, ситуаційні завдання, практикум розв'язання: навч. посіб. / В.Д. Базилевич, Л.О. Баластрик. Київ: Четверта хвиля, 1997. 144 с.
3. Романишин В.В. Центральний банк і грошово-кредитна політика / В.В. Романишин, Ю.М. Уманців. Київ: Атіка, 2005.

4. Семюелсон П.А. Макроекономіка / П.А. Семюелсон, В.Д. Нордгауз; пер. з англ. Київ: Основи, 1995. 573 с.
5. Теоретичні основи сучасної макроекономіки: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П.І. Пушкаренко, О.О. Несветов, Р.В. Кочубей; за заг. ред. П.І. Пушкаренко. Суми: Унів.кн., 2007. 331 с.
6. Економіка України: макропроблеми розвитку / Н.І. Горшкова та ін.; за ред. В.Ф. Беседіна, А.С. Музиченка. Київ: НДЕІ, 2008. 327 с.

### **Інформаційні ресурси**

1. Сайт Державного комітету статистики – [www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)
2. Сайт Кабінету Міністрів України – [www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)
3. Сайт Міністерства економіки України – [www.me.gov.ua](http://www.me.gov.ua)
4. Сайт Міністерства фінансів України – [www.minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua)
5. Сайт Національного банку України – [www.bank.gov.ua](http://www.bank.gov.ua)
6. Офіційна Інтернет-сторінка Програми розвитку ООН – <http://www.undp.org>
7. Офіційна Інтернет-сторінка Міжнародного валютного фонду – <http://www.imf.org>
8. Офіційна Інтернет-сторінка Світової організації торгівлі – <http://www.wto.org>